

Odpovědnost zaměstnance za škodu

Vytvoří-li zaměstnavatel svou nečinností prokazatelně takovou situaci, která zaměstnanci umožní - nikoli ojediněle, nýbrž soustavně a po delší dobu - působit zaměstnavateli škodu úmyslným jednáním v rozporu s povinností řádně hospodařit s prostředky jemu svěřenými, jedná se o porušení prevenční povinnosti zaměstnavatele soustavně kontrolovat, zda zaměstnanci plní své pracovní úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám. Protože za uvedených okolností může být škoda zčásti způsobena také zaměstnavatelem (byť z nedbalosti), je třeba i těchto případech individuálně vzhledem k okolnostem daného případu posoudit podle ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 4 zák. práce poměr odpovědnosti zaměstnance (úmyslného škůdce) a zaměstnavatele tak, aby forma a stupeň jejich zavinění našly ve stanoveném rozsahu odpovědnosti své přiměřené vyjádření.

Vytvoří-li zaměstnavatel svou nečinností prokazatelně takovou situaci, která zaměstnanci umožní - nikoli ojediněle, nýbrž soustavně a po delší dobu - působit zaměstnavateli škodu úmyslným jednáním v rozporu s povinností řádně hospodařit s prostředky jemu svěřenými, jedná se o porušení prevenční povinnosti zaměstnavatele soustavně kontrolovat, zda zaměstnanci plní své pracovní úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám. Protože za uvedených okolností může být škoda zčásti způsobena také zaměstnavatelem (byť z nedbalosti), je třeba i těchto případech individuálně vzhledem k okolnostem daného případu posoudit podle ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 4 zák. práce poměr odpovědnosti zaměstnance (úmyslného škůdce) a zaměstnavatele tak, aby forma a stupeň jejich zavinění našly ve stanoveném rozsahu odpovědnosti své přiměřené vyjádření.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2172/2002, ze dne 7.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. Č. proti žalovanému M. K., zastoupenému advokátkou, o 79.815,50 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 14 C 99/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. března 2002 č.j. 17 Co 75/2002-126, tak, že rozsudek městského soudu se ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci „dále ještě částku 38.957,75 Kč s 18% úrokem z této částky od 1.5.1998 do zaplacení“, a ve výrocích o nákladech řízení zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 79.815,50 Kč s 18% úroky z prodlení od 3.4.1998 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaný u něj pracoval od 1.4.1993 jako vedoucí provozu skladu a že zároveň s pracovní smlouvou byla mezi účastníky uzavřena dohoda o hmotné odpovědnosti, na základě níž žalovaný převzal odpovědnost za finanční i materiálové hospodaření této provozovny. Počátkem roku 1998 při namátkové kontrole účetnictví a skladového hospodářství provozovny žalobce zjistil „neoprávněně vyplacené faktury za nevykonanou práci a za činnosti, které neodpovídaly skutečnosti“ (mj. za čalounické práce, opravu sekačky, opravu střechy skladu, zámečnické práce a za odebranou naftu) v celkové výši 79.815,50 Kč. Po žalovaném, který na výzvy žalobce o vysvětlení nijak nereagoval ani neprojevil zájem o mimosoudní narovnání škod, proto

požadoval, aby uhradil škodu vzniklou v souvislosti s porušením jeho právních povinností.

Obvodní soud pro Prahu 7 rozsudkem ze dne 4.6.1999 č.j. 14 C 99/98-34 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na nákladech řízení 14.125,- Kč k rukám zástupce žalovaného. Ve věci samé dospěl k závěru, že v případě uplatněného nároku na zaplacení 77.915,50 Kč „se jedná o nárok vyplývající z bezdůvodného obohacení ve smyslu § 243 zákoníku práce“. Jelikož však žalobce neprovedl v tomto směru změnu žaloby spočívající ve změně vyličení rozhodujících skutečností při zachování stejného žalobního petitu a nadále požadoval uvedenou částku z titulu náhrady škody podle ustanovení § 420 obč. zák., příp. § 172 zák. práce, soudu prvního stupně nezbylo (když současně neshledal důvodným ani požadavek žalobce na zaplacení zbývajících 1.900,- Kč za naftu), než žalobu zamítnout.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze usnesením ze dne 27.1.2000 č.j. 17 Co 601/99-48 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud (poté, co soudu prvního stupně vytknul, že skutková tvrzení obsažená v žalobě „zahrnují i okolnosti, které může soud právně hodnotit jako bezdůvodné obohacení“) dovodil, že tvrdí-li žalobce, že žalovaný neoprávněně proplatil faktury za práce, které nebyly provedeny ve prospěch žalobce, čímž mu vznikla škoda v důsledku zaviněného protiprávního jednání žalovaného, jde o „klasický příklad odpovědnostního vztahu z titulu práva na náhradu škody“, přičemž skutečnost, že tímto jednáním se eventuálně žalovaný i obohatil, na existenci práva žalobce na náhradu škody nic nemění. Soudu prvního stupně uložil, aby se v dalším řízení zabýval tím, zda mezi účastníky došlo k žalovaným tvrzené ústní dohodě o tom, že část mzdy mu bude poskytována v naturální formě (důkazní břemeno v tomto směru bude spočívat na žalovaném), posoudil ji z hlediska jejího obsahu i platnosti a rozhodl, zda a v jaké míře žalovanému vznikla povinnost uhradit žalobci požadovanou škodu.

Obvodní soud pro Prahu 7 poté rozsudkem ze dne 11.7.2000 č.j. 14 C 99/98-81 žalobu opět zamítl a žalobci uložil, aby žalovanému zaplatil na nákladech řízení 25.425,- Kč k rukám zástupce žalovaného. Na základě doplněného dokazování zjistil, že v daném případě si účastníci smluvili odměňování žalovaného tím způsobem, že „žalobce hradil výdaje žalovanému tak, že účetně předstíral, že jde o jeho výdaje, které vůbec nesouvisí s odměňováním zaměstnance“, čímž záměrně nebyla za žalovaného v plné výši odváděna daň z příjmu a pojistné na zdravotní a sociální pojištění. Protože takovou dohodu je třeba podle názoru soudu prvního stupně „pro obcházení zákona a daňových předpisů“ hodnotit jako neplatnou, představuje částka 77.915,50 Kč (zaplacená žalobcem za materiál a práce uskutečněné ve prospěch žalovaného) bezdůvodné obohacení žalovaného na úkor žalobce. Za stavu, kdy neplatnost této dohody způsobili oba účastníci a „je tudíž třeba aplikovat ochranné ustanovení § 243 odst. 4 zák. práce“ (podle kterého neplatnost právního úkonu nemůže být zaměstnanci na újmu, pokud ji nezpůsobil výlučně sám), však nelze žalovanému uložit, aby bezdůvodné obohacení žalobci vydal. Žalobci současně nenáleží ani částka 1.900,- Kč za odebranou naftu, neboť neprokázal, že „neoprávněným získáním nafty mu žalovaný způsobil škodu“.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze usnesením ze dne 2.4.2001 č.j. 17 Co 471/2000-103 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Vytkl soudu prvního stupně, že ve svém rozsudku neuvádí, jaký byl vlastně obsah dohody mezi účastníky, jejíž uzavření považuje za prokázané. Žalovaný, který oproti žalobci tvrdí existenci takové dohody, její přesný obsah (ohledně výše plnění, lhůt a způsobu jeho čerpání) jednoznačně a konkrétně neuvedl a samu skutečnost, že faktury byly proplaceny, podle názoru odvolacího soudu za uzavření dohody považovat nelze. Kromě toho soud prvního stupně ani náležitě nezdůvodnil, z čeho dovodil, že v případě

fakturových částek se jednalo o plnění poskytnutá žalobcem žalovanému na základě jejich dohody. Uložil mu proto, aby v případě spolehlivého prokázání existence dohody o předmětných položkách, posoudil, zda jde o dohodu pracovněprávní, a budou-li předmětné položky představovat škodu na úkor žalobce, neopomenul se zabývat i účastí žalobce (ať již vědomou či nedbalostní) na vzniku škody.

Obvodní soud pro Prahu 7 nato rozsudkem ze dne 21.9.2001 č.j 14 C 99/98-114 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci částku 38.957,75 Kč s 18 % úrokem od 1.5.1998 do zaplacení, žalobu o zaplacení „dalšího úroku ve výši 18% z této částky od 3.4.1998 do 30.4.1998 a zaplacení další částky 40.857,75 Kč s příslušenstvím“ zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po doplnění řízení dospěl k závěru, že za situace, kdy si žalovaný za trvání pracovního poměru u žalobce vědomě nechal proplácet práce a materiál, které nebyly poskytnuty ve prospěch žalobce, aniž „by takový postup byl mezi účastníky dohodnut“, svým jednáním porušil všeobecnou prevenční povinnost, kterou mu ukládá ustanovení § 171 odst. 1 zák. práce. Žalovaný proto podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce odpovídá žalobci za vzniklou škodu, kterou je povinen nahradit ve výši rovnající se „ekvivalentu částek, které byly žalobcem na základě faktur a výdajových dokladů, dle příkazu žalovaného, proplaceny“. Jelikož však z provedených důkazů vyplynulo, že „žalobce nejen, že mohl vědět, ale ve skutečnosti dle soudu věděl, že ke shora popsanému jednání žalovaného dochází“, čímž porušil svou povinnost uvedenou v ustanovení § 170 odst. 2 zák. práce (tj. soustavně kontrolovat, zda zaměstnanci plní své pracovní úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám), je podle názoru soudu prvního stupně „na místě omezit odpovědnost žalovaného ve výši jedné poloviny“. Za zcela neopodstatněný opětovně shledal uplatněný nárok na zaplacení 1.900,- Kč za naftu, neboť se žalobci nepodařilo prokázat, že „neoprávněným získáním nafty mu žalovaný způsobil škodu“.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26.3.2002 č.j. 17 Co 75/2002-126 rozsudek soudu prvního stupně „v napadeném zamítavém výroku ohledně částky 1.900,- Kč s příslušenstvím“ potvrdil, „v napadeném zamítavém výroku ohledně částky 38.957,75 Kč s 18 % úrokem od 1.5.1998 do zaplacení“ a ve výroku o nákladech řízení změnil tento rozsudek tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci „dále ještě částku 38.957,75 Kč s 18 % úrokem od 1.5.1998 do zaplacení“ a náklady řízení ve výši 6.392,- Kč; současně vyslovil, že „v nenapadeném vyhovujícím výroku a nenapadeném zamítavém výroku ohledně příslušenství ze dobu od 3.4. do 30.4.1998 zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen“, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně, že se žalobci nepodařilo prokázat vznik škody ohledně částky 1.900,- Kč za čerpání nafty a tudíž ani důvodnost tohoto požadavku. Ztotožnil se rovněž s jeho závěrem o tom, že žalovaný podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce odpovídá za škodu, kterou úmyslně způsobil žalobci tím, že ve svůj prospěch dal proplatit z finančních prostředků žalobce práce, které nebyly provedeny pro žalobce, avšak na rozdíl od soudu prvního stupně neshledal „podmínky pro aplikaci ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce pro spoluodpovědnost zaměstnavatele“. Odvolací soud zdůraznil, že spoluzavinění zaměstnavatele porušením povinností ve smyslu zmíněného ustanovení „musí vést k přímému vzniku škody“ a spočívá jak v odpovědnosti jiných zaměstnanců zaměstnavatele, tak v okolnostech, které jsou vně zaměstnance, který škodu způsobil. V daném případě (kdy žalovaný způsobil žalobci škodu svým „vědomým zaviněným jednáním“ a tudíž příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním žalovaného je přímo dána) však žalobce vznik škody nijak nezpůsobil a skutečnost, že jednání žalovaného včas neodhalil, nemůže být důvodem pro jeho spoluodpovědnost.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu (do jeho měnícího výroku ve věci samé) podal žalovaný dovolání „z důvodu podle § 241 odst. 2 písm. b) o.s.ř.“. Poukazoval na skutečnost, že soud prvního

stupně „shledal, že žalobce jako zaměstnavatel se min. 50% podílí na škodě, kterou spoluzavinil tím, že několik let podepisoval knihu výdajů, žalovaný před ním vystavované faktury nijak neskrýval ani neutajoval a o tom, že jsou předmětné částky vypláceny mohl vědět a jak bylo prokázáno v průběhu důkazního řízení z výpovědi svědků věděl“, zatímco odvolací soud „změnu rozsudku soudu prvního stupně zdůvodnil tím, že se neztotožňuje se závěrem soudu I. stupně o tom, že jsou dány podmínky pro aplikaci ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce pro spoluodpovědnost zaměstnavatele“. Vzhledem k tomu namítal, že „správně měla být věc po právní stránce posouzena podle ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce“, neboť podle jeho názoru škoda, která byla žalovaným žalobci způsobena, byla způsobena rovněž porušením povinnosti ze strany zaměstnavatele (žalobce), a proto se odpovědnost žalovaného poměrně omezí. Kromě toho dovolatel vyjádřil přesvědčení, že existence dohody o způsobu výplaty jeho odměny za práci byla v průběhu řízení dostatečně prokázána, přičemž vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o dohodu, která obcházela účetní a daňové předpisy, nebyla vyhotovena v písemné formě. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst.1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat podle ustanovení zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 30.9.1999 (tj. do dne, kdy nabyl účinnosti zákon č. 167/1999, kterým se mění zákon č. 1/1991, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [9/1991](#) Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánu České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [368/1992](#) Sb., o správních poplatcích ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [65/1995](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů) – dále jen „zák. práce“.

Podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Zaměstnavatel je povinen prokázat zaměstnancovo zavinění s výjimkou případů uvedených v § 176 a 178 (srov. § 172 odst. 3 zák. práce).

Podle ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance se poměrně omezí. Podle ustanovení § 179 odst. 4 zák. práce byla-li škoda způsobena také zaměstnavatelem, je zaměstnanec povinen hradit poměrnou část škody podle míry svého zavinění.

Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce je porušení pracovních povinností zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností a vznikem škody (tzv. kauzální nexus) a zavinění na straně zaměstnance. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, nárok, a tedy ani povinnost k zaplacení, nevzniká. Z principu obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle citovaného ustanovení vyplývá, že zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností skutečně způsobil; neodpovídá tudíž za tu část škody, která byla způsobena porušením povinností ze strany

zaměstnavatele (§ 172 odst. 2 a § 179 odst. 4 zák. práce), případně zaviněním jiného zaměstnance (§ 179 odst. 5 zák. práce), resp. třetích osob vně zaměstnavatele. Omezení odpovědnosti z důvodu spoluzpůsobení škody ze strany zaměstnavatele pro zaměstnance znamená zejména zmenšení (omezení) a někdy i vyloučení odpovědnostních následků, které by jej jinak postihly, nebýt okolnosti, že vznik škody způsobil rovněž sám zaměstnavatel porušením svých povinností. Zaměstnanec odpovídá za škodu jak co do základu, tak co do výše jen v rozsahu odpovídajícím jeho zavinění na vzniku a výši škody, a k tíži zaměstnavatele jde ta část škody, kterou porušením vlastních povinností sám způsobil. O porušení povinností zaměstnavatele se jedná především tehdy, jestliže došlo (v příčinné souvislosti se vznikem škody) k porušení povinností ze strany jeho vedoucích zaměstnanců (srov. § 9 odst. 3 zák. práce), jeho statutárních orgánů, popřípadě - je-li zaměstnavatel fyzická osoba - k porušení povinností přímo tímto zaměstnavatelem.

K povinnostem zaměstnavatele náleží nepochybně rovněž povinnost zakotvená v ustanovení § 170 odst. 2 zák. práce, soustavně kontrolovat, zda zaměstnanci plní své pracovní úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám. Jde o součást systému prevenčních povinností, ukládající zaměstnavateli přijmout a soustavně uplatňovat takový souhrn způsobů a forem kontroly plnění pracovních úkolů zaměstnanci, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který - objektivně vzato - je způsobilý co nejvíce omezit a snížit riziko vzniku škod. Uvedené ustanovení však zaměstnavateli neukládá povinnost předvídat každý v budoucnu možný vznik škody a tím případný vznik škody zcela vyloučit; takový požadavek by znamenal, že by zaměstnavatel vždy alespoň zčásti snášel škodu, kterou nepředvídal resp. ani nemohl předvídat, a ve svých důsledcích by se rovnal objektivní odpovědnosti za škodu.

V posuzované věci odvolací soud svůj závěr o tom, že nejsou „dány podmínky pro aplikaci ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce pro spoluodpovědnost zaměstnavatele“, založil na úvaze, že žalovaný „způsobil žalobci škodu svým vědomým zaviněným jednáním“, zatímco žalobce vznik škody „nijak nezpůsobil a skutečnost, že jednání žalovaného včas neodhalil, nemůže být důvodem pro jeho spoluodpovědnost“. Tento názor o důsledcích souběhu úmyslného a (případného) nedbalostního protiprávního jednání pro rozsah odpovědnosti úmyslného škůdce za škodu však odvolací soud nesdílí.

Zavinění lze charakterizovat jako psychický vztah jednatel ke svému jednání, které je protiprávní, a ke škodě jako následku takového jednání. Zavinění ve formě úmyslu (úmyslné zavinění) je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že škodu může způsobil, a chtěl škodu způsobil (úmysl přímý), nebo tehdy, když jednatel věděl, že škodu může způsobil, a pro případ, že ji způsobil, byl s tím srozuměn (úmysl nepřímý). Zavinění ve formě nedbalosti (nedbalostní zavinění) je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že škodu může způsobil, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobil (nedbalost vědomá), nebo tehdy, jestliže jednatel nevěděl, že škodu může způsobil, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nedbalost nevědomá).

Odvolacímu soudu je možno přisvědčit, že způsobil-li zaměstnanec škodu úmyslně, směřuje jeho úmysl k celé škodě, popřípadě že zaměstnanec byl s celou škodou srozuměn pro případ, že ji způsobil. Z ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce však nelze úspěšně dovodit, že možnost poměrného omezení odpovědnosti zaměstnance za škodu podle tohoto ustanovení je omezena v závislosti na formě zavinění pouze na případy, kdy zaměstnanec způsobil škodu z nedbalosti. Úmyslný škůdce se jistě nemůže zprostit odpovědnosti za škodu poukazem na nedbalostní porušení prevenční povinnosti zaměstnavatelem tím, že nepřijal opatření, která by vznik škody zcela vyloučila, neboť - jak uvedeno

výše - takovou povinnost zaměstnavateli ustanovení § 170 odst. 2 zák. práce neukládá. Vytvoří-li však zaměstnavatel svou nečinností prokazatelně takovou situaci, která zaměstnanci umožní - nikoli ojediněle, nýbrž soustavně a po delší dobu - působit zaměstnavateli škodu úmyslným jednáním v rozporu s povinností řádně hospodařit s prostředky jemu svěřenými, jedná se o porušení prevenční povinnosti zaměstnavatele soustavně kontrolovat, zda zaměstnanci plní své pracovní úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám. Protože za uvedených okolností může být škoda zčásti způsobena také zaměstnavatelem (byť z nedbalosti), je třeba i těchto případech individuálně vzhledem k okolnostem daného případu posoudit podle ustanovení § 172 odst. 2 a § 179 odst. 4 zák. práce poměr odpovědnosti zaměstnance (úmyslného škůdce) a zaměstnavatele tak, aby forma a stupeň jejich zavinění našly ve stanoveném rozsahu odpovědnosti své přiměřené vyjádření. Závěr odvolacího soudu o tom, že v případě, jestliže zaměstnanec způsobí škodu svým „vědomým zaviněným jednáním“, nejsou „dány podmínky pro aplikaci ustanovení § 172 odst. 2 zák. práce pro spoluodpovědnost zaměstnavatele“, proto není správný.

V posuzované věci soud prvního stupně při zkoumání, zda jsou dány podmínky pro omezení odpovědnosti žalovaného za škodu, dospěl - jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku - ke skutkovému závěru, že žalobce „nejen, že mohl vědět, ale ve skutečnosti, dle názoru soudu věděl“ o jednání žalovaného, na jehož základě je náhrada škody požadována, a že žalobce „záměrně toleroval praxi“ žalovaného. Odvolací soud naproti tomu ze skutkového hlediska dovodil, že „tvrzení žalovaného o dohodě mezi účastníky uzavřené a tvrzení o tom, že žalobce o jeho jednání věděl a toleroval je, nebylo prokázáno a úvaha soudu o vědomosti žalobce není skutkově podložena“.

Závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce „vznik škody nijak nezpůsobil“, neboť nebylo prokázáno, že o jednání žalovaného věděl a že je toleroval, představuje skutkové zjištění soudu. Jedná se o výsledek dokazování (hodnocení důkazů), při němž soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti, a přihlíží přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 132 o.s.ř.).

Odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně (§ 213 odst. 1 o.s.ř.) a může opakovat dokazování nebo je i doplnit, nejde-li o rozsáhlejší doplnění a lze-li je provést bez průtahů (§ 213 odst. 2, věta první o.s.ř.). Pokud tak učiní, pak i pro řízení před ním platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně (§ 211 o.s.ř.); z toho plyne, že i v řízení před odvolacím soudem má být provedeno dokazování při jednání a účastníci mají právo se vyjádřit ke všem důkazům, a to bez ohledu, zda byly provedeny procesním soudem, dožádaným soudem nebo prostřednictvím soudu prvního stupně. Zásada, že odvolací soud není vázán skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně, neznamená (zejména s přihlédnutím k zásadám přímosti a ústnosti), že by se odvolací soud mohl bez dalšího odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, zejména pokud bylo čerpáno z výpovědí, popř. přednesů účastníků řízení a svědků. V takovém případě je třeba, aby odvolací soud opakovat důkazy, které byly provedeny soudem prvního stupně, neboť při hodnocení důkazů spolupůsobí kromě věcného obsahu výpovědi, který je zachycen, a to často nepřiliš výstižně, obsahem protokolu, i další skutečnosti, které v protokole zachyceny být nemohou (např. přesvědčivost vystoupení vypovídající osoby, plynulost a jistota výpovědi, ochota vypovídat přesně na dané otázky apod.). Při zjišťování skutkového stavu odvolací soud nepřihlíží jen ke skutečnostem, které byly účastníky řízení uplatněny v rozporu s § 205a nebo § 211a o.s.ř. (§ 213 odst. 3 o.s.ř.).

Jestliže se tedy odvolací soud chtěl odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, měl

zopakovat důkazy, ze kterých soud prvního stupně vycházel (zejména výslech svědků D. N., M. G. a Ing. M. K.), popřípadě provést k objasnění rozhodných skutečností další důkazy. Odvolací soud však - jak plyne z obsahu protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 26.3.2002 - pouze sdělil „podstatný obsah“ napadeného rozsudku a odvolání žalobce, aniž prováděl jakékoli dokazování. Závěr odvolacího soudu o tom, že žalobce „vznik škody nijak nezpůsobil“, protože nebylo prokázáno, že o jednání žalovaného věděl a že je toleroval, proto nelze považovat za podložený.

Protože odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně - jak uvádí v odůvodnění svého rozsudku - podle ustanovení § 220 odst. 1 o.s.ř., ačkoli ve skutečnosti dospěl k odlišnému (jinému) skutkovému zjištění než soud prvního stupně (aniž dokazování provedené před soudem prvního stupně zopakoval nebo doplnil), a protože jeho skutkový závěr byl učiněn v rozporu s ustanoveními § 122, § 132, § 211 a § 213 o.s.ř., trpí řízení před odvolacím soudem vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud České republiky k této vadě řízení přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání (§ 242 odst. 3, věta druhá o.s.ř.).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud České republiky proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, § 243b odst. 3, věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní poměr \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Převedení zaměstnance na jinou práci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Plat](#)